

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОБЛІКУ І ФІНАНСІВ

МИТНА СПРАВА

ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 071 Облік і оподаткування

ОДЕСА
ОНУ
2025

УДК 339.543(072)
М667

Укладач:

С. В. Осадчук, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри обліку і фінансів економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рецензенти:

Є. І. Масленніков, доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та інновацій Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

О. В. Побережець, доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і фінансів Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

*Рекомендовано вченою радою економіко-правового факультету
ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 9 від 14 травня 2025р.*

М667 **Митна** справа [Електронний ресурс] : електрон. метод. рек. до
практ. занять для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищ. освіти
спец. 071 Облік і оподаткування / уклад: С. В. Осадчук. – Одеса : Одес.
нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2025. – 62 с. – 1,4 МБ.

*Методичні рекомендації розроблені для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування» для опанування
матеріалу при підготовці до практичних занять, оформленні робіт при
самостійному виконанні завдань.*

УДК 339.543(072)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ	5
2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	8
3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ	39
4. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	41
5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ	43
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ	47
ДОДАТОК А. Глосарій	57

ВСТУП

Мета дисципліни – оволодіння базовими теоретичними знаннями та набуття здобувачами практичних навичок, які необхідні для професійної праці у митних, податкових та інших органах, у сферу діяльності яких входять відношення, пов'язані з переміщенням товарів через митний кордон України.

Завдання дисципліни:

- засвоєння теоретичних основ щодо формування митної справи в державі; основних інструментів митної політики, що застосовуються державою для регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- набуття навичок практичного використання теоретичних знань у практичній діяльності щодо здійснення митного оподаткування; митного декларування та оформлення; здійснення митного контролю;
- набуття необхідних знань та практичних навичок щодо реалізації різних напрямів митної діяльності в частині організації митної справи; застосування митних режимів; здійснення митного оподаткування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: сутність митної справи; становлення митної справи суверенної України; правове регулювання митної справи в Україні; управлінсько-організаційну структуру митних органів в Україні; сутність тарифного та нетарифного регулювання; поняття митних режимів, їх роль і місце в митній справі; сутність та порядок застосування окремих митних режимів; значення та мету митного оформлення товарів; характеристику митних документів та специфіку їх застосування; характеристику митних платежів; сутність митного оподаткування; сутність та економічний зміст митного контролю; принципи та форми здійснення митного контролю; види порушень митних правил та відповідальність за їх вчинення;

вміти: визначати митну вартість товарів; застосовувати митні режими; опрацьовувати митні документи; заповнювати митну декларацію; володіти методикою проведення митного та податкового аналізу; здійснювати аналіз митних платежів; виконувати розрахунок податків та зборів при митному оформленні товарів та транспортних засобів; організувати роботу по наданню консультаційних послуг; здійснювати опрацювання і використання митної інформації.

1. ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕМА 1. Загальні положення митної справи

Поняття митної справи та економічна основа зародження митних стосунків. Еволюція організаційної структури митної справи. Становлення митної справи суверенної України. Зовнішньоекономічна діяльність та методи її регулювання. Митні відносини. Учасники митних відносин. Митне регулювання. Складові митної справи. Принципи митної справи.

ТЕМА 2. Організація митної справи в Україні

Визначення та основні засади митної справи в Україні. Джерела митної справи. Правове регулювання митної справи в Україні. Митна політика України. Сутність та підходи до трактування митної політики держави. Функції митної політики. Форми реалізації та заходи регулювання митної політики. Митні органи України. Становлення управлінсько-організаційної структури митних органів в Україні. Сучасна система державних органів у митній сфері.

ТЕМА 3. Митна політика України

Поняття митної політики. Підходи до формування митної політики. Тактичні та стратегічні цілі митної політики. Функції та принципи митної політики. Інструменти митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Сутність тарифного регулювання. Визначення сутності нетарифного регулювання. Загальна характеристика видів нетарифного регулювання. Квотування та ліцензування в системі методів нетарифного регулювання. Антидемпінгові заходи та субсидування експорту.

ТЕМА 4. Митні режими в Україні: характеристика та порядок застосування

Поняття митних режимів, їх роль і місце в митній справі. Поняття та зміст митного режиму. Загальні положення митних режимів. Класифікація митних режимів. Обрання митного режиму. Митний режим імпорт. Митний режим реімпорт. Митний режим експорт. Митний режим реекспорт. Митний режим транзиту. Митний режим тимчасове ввезення. Митний режим митного складу. Вільна митна зона. Безмитна торгівля. Сутність та порядок застосування окремих митних режимів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ТЕМА 5. Митна вартість товарів

Митна вартість: сутність і напрями застосування. Призначення митної вартості. Напрямки застосування відомостей про митну вартість товарів. Декларування митної вартості. Методи визначення митної вартості товарів. Основні та другорядні методи визначення митної вартості. Документи, які підтверджують митну вартість товарів. Метод визначення митної вартості за ціною договору. Метод за ціною договору щодо ідентичних товарів. Метод визначення митної вартості за подібними (аналогічними) товарами.

ТЕМА 6. Митне оподаткування в Україні

Сутність митного оподаткування, класифікація митних платежів Загальна характеристика сплати митних платежів. Мито. Акцизний податок. Податок на додану вартість. Єдиний збір, що справляється у пунктах пропуску через державний кордон Особливості митного оподаткування товарів, які переміщуються через митний кордон громадянами. Строки сплати митних платежів та санкції за їх порушення. Митна вартість товарів та методи її визначення. Економічний зміст митної вартості товарів та його еволюція. Нормативно-правове забезпечення митної вартості товарів. Методи визначення митної вартості товарів. Декларування митної вартості. Контроль правильності визначення митної вартості товарів

ТЕМА 7. Митне декларування та оформлення товарів

Основні положення здійснення митного декларування. Характеристика митних документів та специфіка їх застосування. Митна декларація: загальна характеристика та структура. Кодування типів декларацій. Порядок заповнення митної декларації. Митна вартість у митному декларуванні товарів. Основи декларування товарів і транспортних засобів. Електронне декларування товарів. Порядок здійснення митного декларування товарів. Сутність, значення та мета митного оформлення товарів.. Попередні операції, що здійснюються при митному оформленні. Характеристика митних документів та специфіка їх застосування. Строки проведення митного оформлення. Повноваження митних органів в процесі митного оформлення товарів. Послідовність дій і процедур при митному оформленні товарів.

ТЕМА 8. Основні положення здійснення митного контролю

Характеристика митного контролю. Основні елементи та складові митного контролю. Організація митного контролю. Принципи здійснення митного контролю. Форми митного контролю. Пункт пропуску через державний кордон України: класифікація. Зони митного контролю Документи для проведення митного контролю. Тривалість перебування під митним контролем. Вантажна митна декларація. Митний контроль за переміщенням вантажів між митницями. Контроль за доставкою товарів, що вивозяться з митної території України. Контроль за доставкою товарів, що ввозяться на митну територію України.

ТЕМА 9. Митні правопорушення та митна безпека держави

Митна статистика: поняття і напрями використання. Порушення митних правил. Види порушень митних правил. Поняття контрабанди, запобігання її вчиненню та відповідальність. Види адміністративних стягнень за порушення митних правил. Порушення режиму зони митного контролю. Порушення порядку проходження митного контролю. Неправомірні операції з товарами, пов'язаними з митним оформленням. Недекларування товарів, транспортних засобів. Неподання митному органу звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем. Провадження у справах про порушення митних правил. Поняття митної безпеки. Заходи щодо забезпечення митної безпеки держави.

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Загальні положення митної справи

Питання для обговорення

1. Поняття митної справи та економічна основа зародження митних стосунків.
2. Еволюція організаційної структури митної справи.
3. Становлення митної справи суверенної України.
4. Зовнішньоекономічна діяльність та методи її регулювання.
5. Митні відносини.
6. Учасники митних відносин.
7. Митне регулювання.
8. Складові митної справи.
9. Принципи митної справи.

Практичні завдання

Завдання 1

Охарактеризувати методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності за схемою :

Напрямок	Стимулювання	Стримування
Експорт	1. 2. ... 3. ...	1. 2. ... 3. ...
Імпорт	1. 2. ...	1. 2. ...

Завдання 2

Проаналізувати основні статті експорту і імпорту України за останні роки. Зробити висновки.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми

Для вивчення теми здобувачі насамперед мають вирішити наступні завдання: розкрити зміст та обсяг понять «митна справа», «митні відносини», «митне регулювання»; дослідити передумови становлення митної справи; розуміти сутність митної справи, зовнішньоекономічної діяльності та методів її регулювання; дослідити сутність митних відносин та митного регулювання; вміти визначати складові митної справи; дослідити принципи митної справи. Вирішення здобувачами цих завдань сприятиме ґрунтовному розумінню загальних положень митної справи.

При вивченні теми здобувачам варто враховувати, що митна справа має тисячолітню історію і на всіх етапах свого розвитку була одним з атрибутів держави. Митна справа є важливим інструментом для забезпечення інтересів держави у сферах: захисту національного ринку; забезпечення безпеки та добробуту населення; забезпечення надходжень до бюджету. Історично першою найважливішою формою зовнішньоекономічної діяльності є зовнішня торгівля – сукупність економічних відносин між країнами, основна мета якої полягає у ввезенні та вивезенні товарів, послуг, капіталу. Зовнішня торгівля дає змогу країнам спеціалізуватися на тих видах діяльності, у яких вони мають переваги.

При опрацюванні теми здобувачі повинні порівняти підходи, які застосовуються у зовнішньоторгівельній політиці – протекціонізм і фритредерство. Протекціонізм – це державна політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції через систему певних обмежень. Фритредерство передбачає застосування інструментів вільної торгівлі. Світова практика господарювання засвідчує, що на теперішній час, зазвичай, країни прагнуть проводити гнучку політику зовнішньої торгівлі, яка поєднує елементи протекціонізму та вільної торгівлі.

При опрацюванні теми здобувачі повинні визначити суб'єктів митних відносин та їх повноваження на мікрорівні, макrorівні та міждержавному світовому рівні, враховуючи, що митні відносини розглядаються як сукупність економічних, інституційно-правових міждержавних взаємовідносин, спрямованих на розвиток і забезпечення національних економічних інтересів з використанням тарифних та нетарифних інструментів регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Окрему увагу здобувачам варто приділити вивченню складових митної справи як основи для подальшого опанування дисципліни. При цьому необхідно зважати, що у ст. 7 Митного кодексу України визначено, що державну митну справу складають: порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України; організація і забезпечення діяльності митних органів;

застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності; справляння митних платежів; митний контроль та митне оформлення; ведення митної статистики; обмін митною інформацією; запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил.

На завершальному етапі підготовки до практичного заняття здобувачі мають проаналізувати принципи, на яких базується організація митної справи.

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: 1, 2, 11, 15.

Основна література: [1, с. 6–31; 3 с. 3–67; 4, с. 7–31]

Додаткова література: 11, 13, 19, 28, 30, 32, 34.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Організація митної справи в Україні

Питання для обговорення

1. Поняття митної системи.
2. Складові митної системи, їх характеристика.
3. Організаційна складова митної системи.
4. Структура та організація діяльності митних органів: порядок створення, повноваження.
5. Державна митна служба України: функції, структура, повноваження.
6. Територіальні митні органи: основні компетенції, повноваження.
7. Митний пост: порядок утворення, функції, повноваження.

Практичні завдання

Завдання 1

Охарактеризувати структуру територіальної митниці на прикладі конкретної області.

Завдання 2

Охарактеризуйте митну інфраструктуру однієї з областей України. Заповніть табл. 1 нижче.

Митна інфраструктура _____ області

	<i>Митні пости</i>
Вид пункту пропуску	
Автомобільні	
Залізничні	
Повітряні	
Пішохідні	

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми

Для вивчення теми здобувачі насамперед мають вирішити наступні завдання: розкрити зміст та обсяг понять «митна система», «територіальні митні органи», «митний пост»; дослідити організаційну складову митної системи; визначити структуру та організацію діяльності митних органів: порядок створення, повноваження; знати основні компетенції, повноваження територіальних митних органів; порядок утворення, функції, повноваження митних постів. Вирішення здобувачами цих завдань сприятиме ґрунтовному розумінню загальних положень митної системи.

При вивченні теми здобувачам варто враховувати, що митна система України – це єдина загальна система, яка складається з митних органів та спеціалізованих митних установ і організацій. Митна система України має: організаційну складову; функціональну складову; правове забезпечення.

При опрацюванні теми здобувачі повинні визначити організаційну складову митної системи, суб'єктів на мікрорівні, мезорівні та макрорівні. При цьому варто враховувати, що Державна митна служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів. Здобувачі повинні визначити основні повноваження Державної митної служби України.

При вивченні теми здобувачам варто враховувати, що територіальна митниця є митним органом, який у зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на митну службу України. Митниця є юридичною особою, яка має самостійний баланс, рахунки в органах, що забезпечують казначейське обслуговування бюджетних коштів. Митниця проводить свою діяльність на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Залежно від місцезнаходження митниці поділяють на прикордонні та внутрішні. Територіальні митні органи забезпечують: реалізацію державної митної політики на територіальному рівні; контроль за додержанням усіма юридичними й фізичними особами законодавства України з питань державної

митної справи; застосування заходів тарифного й нетарифного регулювання відповідно до законів України, контроль за повнотою та своєчасністю справляння податків. Здобувачі повинні визначити основні повноваження територіальних підрозділів митних органів.

Окрему увагу здобувачам варто приділити порядку створення митних постів. Митний пост є митним органом, який входить до складу митниці як відокремлений структурний підрозділ і в зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на митну службу України. Митні пости як структурні підрозділи створюють на залізничних станціях, в аеропортах, морських і річкових портах та інших об'єктах, розташованих у зоні діяльності митниць.

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: 1, 13, 15, 16, 17, 18, 19.

Основна література: [1, с. 33–62; 3, с. 106–118].

Додаткова література: 11, 15, 16, 24, 42, 43.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

Рівні митної системи

Питання для обговорення

1. Характеристики взаємовідносин митних органів з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування.
2. Посадові особи митних органів.
3. Права та обов'язки працівників митної служби.
4. Характеристика функціональної складової митної системи.
5. Правове забезпечення митної системи.
6. Законодавство: закони, постанови України з питань державної митної справи.
7. Історичні періоди розвитку митної справи в Україні.

Розв'язання практичних задач, виконання ситуаційних вправ, обговорення проблемних ситуацій за темою.

Практичні завдання

Завдання 1

Охарактеризуйте структуру Митного Кодексу України (Розділи та глави) за схемою

Назва розділу	Глави	Статті	Короткий коментар
Розділ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ			Розділ характеризує.....
Розділ ІІ. КРАЇНА ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ			

Завдання 2

Опрацювати главу 77 Митного кодексу України та проаналізувати взаємовідносини митних органів з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування за схемою:

Орган влади	Характеристика взаємовідносин
Правоохоронні органи	<i>Обмін інформацією; повідомлення про виявлені порушення митних правил або контрабанду...</i>
Державна прикордонна служба України	
...	...

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми

Для вивчення теми здобувачі насамперед мають вирішити наступні завдання: дослідити характеристику взаємовідносин митних органів з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування; визначити повноваження посадових осіб митних органів; знати права та обов'язки працівників митної служби; охарактеризувати функціональну складову митної системи; дослідити нормативно-правові акти з питань державної митної справи. Вирішення здобувачами цих завдань сприятиме ґрунтовному розумінню загальних положень функціональної та правової складових митної системи.

При вивченні теми здобувачам варто враховувати, що функціональна складова передбачає здійснення митного контролю як сукупності заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм Митного кодексу України; митне оформлення і декларування, що передбачає виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів через митний кордон. Також функціональна складова включає митне декларування – подання відомостей митним органам про товари, транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон; механізм нарахування і сплати митних платежів; фінансове, інформаційне, матеріально-технічне забезпечення.

При опрацюванні теми здобувачі повинні дослідити, опрацювати та структурувати митне законодавство.

На завершальному етапі підготовки до практичного заняття здобувачі мають проаналізувати Етапи становлення та розвитку митної системи України

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: 1, 15, 16, 17, 18, 19.

Основна література: [1, с. 33–62; 3, с. 106–118].

Додаткова література: 11, 15, 16, 24, 37, 42.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4. Митна політика України

Питання для обговорення

1. Поняття митної політики.
2. Підходи до формування митної політики.
3. Тактичні та стратегічні цілі митної політики.
4. Функції та принципи митної політики.
5. Інструменти митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
6. Сутність тарифного регулювання.
7. Визначення сутності нетарифного регулювання.
8. Загальна характеристика видів нетарифного регулювання.
9. Квотування та ліцензування в системі методів нетарифного регулювання.

Практичні завдання

Завдання 1

Охарактеризувати суб'єктів митної політики за наведеною схемою:

№	Суб'єкт митної політики	Повноваження

Завдання 2

Охарактеризувати зміст тарифних та нетарифних інструментів митної політики за схемою:

Тарифні	Нетарифні
відмінне	
спільне	

Теми презентацій

1. Основні інструменти митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сучасних умовах
2. Стратегічні та тактичні цілі митної політики в сучасних умовах.
3. Митна політика: вибір пріоритетів.
4. Генезис митної політики в Україні.
5. Основні напрями взаємодії митних органів з органами державної влади з питань реалізації митної політики.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми

Для вивчення теми здобувачі насамперед мають вирішити наступні завдання: розкрити зміст та обсяг понять «митна політика», «тарифне регулювання», «нетарифне регулювання»; дослідити підходи до формування митної політики; тактичні та стратегічні цілі митної політики; функції та принципи митної політики; охарактеризувати сутність тарифного та нетарифного регулювання. Вирішення здобувачами цих завдань сприятиме ґрунтовному розумінню митної політики.

При вивченні теми здобувачам варто враховувати, що митна політика є сукупністю принципів, напрямів та інструментів впливу держави на зовнішньоекономічні відносини, враховуючи необхідність реалізації та захисту національних економічних інтересів. Митна політика України є складовою державної зовнішньої політики, яка визначає зміст діяльності держави та її компетентних органів у сфері регулювання зовнішньоекономічних відносин.

При опрацюванні теми здобувачі повинні з'ясувати чинники, які впливають на митну політику; економічні, ідеологічні, міжнародні. Окрему увагу здобувачам варто приділити виокремленню цілей податкової політики: стратегічних та тактичних;

При вивченні теми здобувачам варто враховувати, що тарифне регулювання є основою митного регулювання, спрямоване переважно на захист внутрішнього ринку від іноземної конкуренції, у тому числі недобросовісної. У системі тарифного регулювання вирішальну роль відіграють ввізні мита. Нетарифні методи мають здебільшого адміністративний характер, охоплюють державні правила, нормативи, заборони, за допомогою яких держава безпосередньо впливає на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, регламентує різні сторони їхнього функціонування в інтересах суспільства. Нетарифне регулювання полягає у встановленні державою кількісних обмежень: квотування, ліцензування, які є обмеженнями на певний термін кількості, обсягу або вартості товарів і полягають в отриманні відповідного документа.

Практико-орієнтований характер теми зумовлює напрацювання здобувачами навичок інформаційного пошуку на офіційних веб-сайтах Верховної ради України (: <https://www.rada.gov.ua/>), Міністерства фінансів України (www.minfin.gov.ua), Державної митної служби України (<https://customs.gov.ua/>)

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: 1, 10, 11, 31, 38.

Основна література: [3, с. 71–73; 4, с. 63–82].

Додаткова література: 4, 11, 34, 37, 47.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

Митні режими в Україні

Питання для обговорення

1. Поняття митних режимів, їх роль і місце в митній справі
2. Поняття та зміст митного режиму.
3. Загальні положення митних режимів.
4. Класифікація митних режимів.
5. Обрання митного режиму.
6. Митний режим імпорту.
6. Митний режим реекспорту
7. Митний режим експорту.
8. Митний режим реімпорту.

Практичні завдання

Завдання 1

Автомобіль, що перевозив вантаж за експортною ВМД, потрапив у ДТП під м. Городок і не встигає прибути у митницю призначення у встановлений термін. Митниця оформлення ВМД – Митний пункт Ковель. Митниця призначення – Шегині.

До якої митниці повинен звернутися перевізник із заявою щодо продовження терміну доставки?

Які основні документи йому необхідно надати? (Заявка на продовження терміну транзиту, договір страхування?)

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми

Для вивчення теми здобувачі насамперед мають вирішити наступні завдання: розкрити зміст та обсяг понять «митний режим», дослідити підходи до класифікації митних режимів; дослідити порядок обрання митного режиму; надати характеристику митних режимів. Вирішення здобувачами цих завдань сприятиме ґрунтовному розумінню порядку застосування митних режимів.

При вивченні теми здобувачам варто враховувати, що Зовнішньоторговельні операції здійснюються у різноманітних формах (експорт, імпорт, реекспорт, реімпорт, транзит), що передбачає встановлення правил та умов переміщення товарів через митний кордон України. Товари і транспортні засоби переміщуються через митний кордон відповідно до певних митних режимів, загальний перелік яких містить Митний кодекс України. Митний режим передбачає комплекс взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України, визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення (відповідно до ст. 4 Митного кодексу України). Митний режим передбачає встановлення відповідних правил та умов переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Митні режими виконують наступні функції: визначають вимоги до товарів, які поміщаються у конкретний митний режим; встановлюють порядок переміщення товарів через митний кордон України; визначають умови перебування товарів на митній території країни та поза її межами; встановлюють вимоги щодо використання товару, який перебуває в тому чи іншому митному режимі; регламентують права та обов'язки осіб, що переміщують товари.

При опрацюванні теми здобувачі повинні опрацювати Митний кодекс (Розділ V) в частині визначення митних режимів. Слід врахувати, що Митний кодекс України визначає 14 видів митних режимів: імпорт (випуск для вільного обігу); 2) реекспорт; експорт (остаточне вивезення); реімпорт; транзит; тимчасове ввезення; тимчасове вивезення; митний склад; вільна митна зона; безмитна торгівля; переробка на митній території; переробка за межами митної території; знищення або руйнування; відмова на користь держави.

При опрацюванні теми здобувачі повинні згрупувати митні режими відповідно до того, які митні режими: застосовуються до основної маси об'єктів; використовуються в межах надання послуг у сфері ЗЕД та дозволяють використовувати товари лише для певних цілей.

Окрему увагу здобувачам варто приділити порядку обрання митного режиму, враховуючи, що декларант має право самостійно обрати митний

режим, у який він бажає помістити товари, з дотриманням умов такого режиму. Поміщення товарів у митний режим здійснюється шляхом їх декларування та виконання митних формальностей. Здобувачам при здійсненні характеристики митних режимів потрібно визначити дії, які необхідно виконати для поміщення товару у митний режим; митні платежі, які повинні бути сплачені.

Практико-орієнтований характер теми зумовлює напрацювання здобувачами навичок інформаційного пошуку на офіційних вебсайтах Верховної ради України (<https://www.rada.gov.ua/>), Державної митної служби України (<https://customs.gov.ua/>).

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: 1, 32, 36.

Основна література: [2, с. 108–117; 3, с. 169–194; 4, с. 82–120].

Додаткова література: 12, 20, 22.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

Порядок застосування митних режимів в Україні

Питання для обговорення

1. Митний режим транзиту.
2. Митний режим Тимчасове ввезення.
3. Митний режим митного складу.
4. Вільна митна зона. Безмитна торгівля.
5. Сутність та порядок застосування окремих митних режимів.

Практичні завдання

Завдання 1

1. Ознайомитися з правилами та ставками нарахування єдиного митного збору у пунктах пропуску на різних видах транспорту.

Джерело:

Закон України «Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1212-14#Text>

2. Розрахувати суму єдиного митного збору по кожній ситуації.
3. Зробити висновки з роботи.

Вихідні дані

Номер	Вихідні дані
1	Автобус місткістю 27 пасажирів. Довжина маршруту – 387 км
2	Вантажний автомобіль загальною масою 40 т Довжина маршруту – 1425 км
3	Автотранспортний засіб загальною масою 44 тонни. Довжина маршруту – 1100 км
4	Автобус місткістю 45 пасажирів. Довжина маршруту – 530 км
5	Автотранспортний засіб загальною масою 54 т. Довжина маршруту – 623 км

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми

Для вивчення теми здобувачі насамперед мають вирішити наступні завдання: дослідити порядок обрання визначеного митного режиму; надати характеристику митних режимів.

При вивченні теми здобувачам варто враховувати, що митний режим передбачає встановлення відповідних правил та умов переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України. При опрацюванні теми здобувачі повинні опрацювати Митний кодекс (Розділ V) в частині визначення митних режимів.

Окрему увагу здобувачам варто приділити порядку обрання митного режиму, враховуючи, що декларант має право самостійно обрати митний режим, у який він бажає помістити товари, з дотриманням умов такого режиму. Поміщення товарів у митний режим здійснюється шляхом їх декларування та виконання митних формальностей. Здобувачам при здійсненні характеристики митних режимів необхідно визначити дії, які необхідно виконати для поміщення товару у митний режим; митні платежі, які повинні бути сплачені.

Практико-орієнтований характер теми зумовлює напрацювання здобувачами навичок інформаційного пошуку на офіційних вебсайтах Верховної ради України (: <https://www.rada.gov.ua/>), Державної митної служби України (<https://customs.gov.ua/>)

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: 1, 32, 36.

Основна література: [2, с. 108–117; 3, с. 169–194; 4, с. 82–120].

Додаткова література: 2, 8, 10, 12, 20, 22.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7
Контрольна робота за Змістовим модулем 1

Приклади тестових завдань

1. Митна політика передбачає:

- а) систему принципів, напрямів та інструментів впливу держави на зовнішньоекономічні відносини;
- б) систему дій, які проводяться державою в галузі податків і оподаткування;
- в) сукупність принципів, форм та методів визначення податків;
- г) сукупність митних органів.

2. Визначення «національні інтереси України, забезпечення та реалізація яких досягається шляхом здійснення державної митної справи» відповідає поняттю:

- а) державна митна політика;
- б) митні інтереси України;
- в) митна безпека.

3. До митних органів відносяться:

- а) спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи, регіональні митниці, митниці, спеціалізовані установи;
- б) спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи, регіональні митниці, митниці;
- в) експлуатаційні, транспортні, інформаційно-аналітичні, кінологічні спеціалізовані установи та освітні організації.

4. Митне оформлення товарів, які ввозяться на митну територію України громадянами у несупроводжуваному багажі та вантажних відправленнях, здійснюється:

- а) у пункті пропуску через державний кордон України, що найближче розташований до місця постійної реєстрації громадянина;
- б) у митному органі за місцем постійної реєстрації громадянина;
- в) у пунктах пропуску через державний кордон України, перелік яких встановлено Кабінетом Міністрів України.

5. Письмова заява встановленої форми, що подається митному органу і містить відомості щодо товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, необхідні для їх митного оформлення – це:

- а) митна декларація;
- б) акредитаційна заява;
- в) ліцензія на експорт.

6. Митний режим, відповідно до якого товари ввозяться на митну територію України для вільного обігу без обмеження строку їх перебування на цій території та можуть використовуватися без будь-яких обмежень:

- а) переробка на митній території України;
- б) імпорт;
- в) реімпорт.

7. Строк перебування товарів у режимі магазину безмитної торгівлі не повинен перевищувати:

- а) терміну їх придатності до використання;
- б) 1 року;
- в) 3 років.

8. Товари вітчизняного виробництва можуть розміщуватися в режимі магазину безмитної торгівлі:

- а) на умовах експорту;
- б) на умовах тимчасового вивезення;
- в) на умовах переробки за межами митної території України.

9. Застосування якого митного режиму передбачає подальше використання товарів тільки за межами України?

- а) магазин безмитної торгівлі;
- б) експорт;
- в) реімпорт.

10. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи утворюється, реорганізовується та ліквідовується:

- а) Президентом України за поданням Прем'єр-міністра України;
- б) Прем'єр-міністром України;
- в) Верховною Радою України за поданням Прем'єр-міністра.

11. «Територія, зайнята сушею, територіальне море, внутрішні води та повітряний простір, а також території вільних митних зон, штучні острови, установки і споруди, створені у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України» є:

- а) митним кордоном України;
- б) митною територією України;
- в) митною зоною.

12. Письмова заява встановленої форми, що подається митному органу і містить відомості щодо товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, необхідні для їх митного оформлення – це:

- а) митна декларація;
- б) акредитаційна заява;
- в) ліцензія на експорт

13. Письмова заява встановленої форми, що подається митному органу і містить відомості щодо товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, необхідні для їх митного оформлення – це::

- а) переробка на митній території України;
- б) імпорт;
- в) реімпорт.

14. Під яким з перерахованих режимів товари можуть переміщуватися (або зберігатися) без стягнення мита і податків?

- а) магазин безмитної торгівлі;
- б) вільний склад;
- в) митний склад.

15. Податок за нульовою ставкою нараховується щодо операцій з:

- а) поставки товарів, робіт, послуг, що були експортовані платником податку за межі митної території України;
- б) обігу валютних цінностей;
- в) поставки лікарських засобів;

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

Митна вартість товарів

Питання для обговорення

1. Митна вартість: сутність і напрями застосування.
2. Призначення митної вартості.
3. Напрямки застосування відомостей про митну вартість товарів.
4. Декларування митної вартості.
5. Методи визначення митної вартості товарів.
6. Основні та другорядні методи визначення митної вартості.
7. Документи, які підтверджують митну вартість товарів.
8. Метод визначення митної вартості за ціною договору.
9. Метод за ціною договору щодо ідентичних товарів.
10. Метод визначення митної вартості за подібними (аналогічними) товарами.

Практичні завдання

Завдання 1

Згідно з договором купівлі-продажу з Лондона до Києва авіатранспортом поставлено партію текстильних виробів на умовах купівлі-продажу – FCA м. Лондон. Розмір партії – 1025 кг. Ціна товару – \$16 за кг. Транспортні витрати становлять: упакування – \$12 США; доставка до аеропорту відправлення – \$15; перевезення від аеропорту відправлення до порту призначення – \$72; вивезення з аеропорту призначення – \$90; страхування – 0,5 % від контрактної вартості. На дату оформлення ввізної ВМД курс долара США становить 36,5 грн. за 1 дол. США.

Визначити митну вартість товарів.

Завдання 2

В Україну ввозять партію товару з контрактною вартістю 96000 євро, курс НБУ=42 грн/євро. Митний збір – 0,25 %; сума фрахту – 7 % та страхування – 5 % від купівельної ціни; витрати обігу 10 %.

Визначити митну вартість товару.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми

Для вивчення теми здобувачі насамперед мають вирішити наступні завдання: розкрити зміст та обсяг понять «митна вартість», «декларування митної вартості»; дослідити напрямки застосування відомостей про митну вартість товарів; дослідити порядок декларування митної вартості, методи визначення митної вартості товарів; надати характеристики документів, які підтверджують митну вартість товарів. Вирішення здобувачами цих завдань сприятиме ґрунтовному розумінню порядку застосування митної вартості.

При вивченні теми здобувачам варто враховувати, що митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон України, є вартість товарів, що використовується для митних цілей у зовнішньоекономічних відносинах, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари. Митну вартість товарів визначає і заявляє декларант (уповноважена ним особа) під час декларування товарів, а митний орган контролює достовірність числового значення митної вартості, особливості зовнішньоекономічної угоди та умов перетину митного кордону, які впливають на розрахунок і розмір митної вартості. Митна вартість товарів, що переміщуються через митний кордон України, визначається декларантом відповідно до норм Митного кодексу України. Декларант або уповноважена ним особа, які заявляють митну вартість товару, зобов'язані: заявляти митну вартість, визначену ними

самостійно, у тому числі за результатами консультацій з митним органом; подавати митним органам достовірні відомості про визначення митної вартості.

Окрему увагу здобувачам варто приділити методам визначення митної вартості товарів. На теперішній час застосовуються наступні методи визначення митної вартості (відповідно до ст. 266 МК): за ціною угоди щодо товарів, які імпортуються; за ціною угоди щодо ідентичних товарів; за ціною угоди щодо подібних (аналогічних) товарів; на основі віднімання вартості; на основі додавання вартості; резервний метод. Основним методом визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є перший метод – за ціною договору (вартість операції). Кожний наступний метод застосовується лише у тому разі, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування методу – за ціною договору. Застосуванню другорядних методів передують процедура консультацій між митним органом та декларантом з метою визначення основи вартості. Під час таких консультацій митний орган та декларант можуть здійснити обмін наявною у кожного з них інформацією. При опрацюванні теми здобувачі повинні дослідити, опрацювати методи визначення митної вартості товарів.

Практико-орієнтований характер теми зумовлює напрацювання здобувачами навичок інформаційного пошуку на офіційних вебсайтах Верховної ради України (<https://www.rada.gov.ua/>), Державної митної служби України (<https://customs.gov.ua/>).

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: 1, 32, 36.

Основна література: [1, с.107–137; 2, с. 70–90; 3, с. 159–165; 4, с. 126–160].

Додаткова література: 2, 8, 10, 12, 20, 22.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9

Митне оподаткування в Україні

Питання для обговорення

1. Сутність митного оподаткування, класифікація митних платежів.
2. Загальна характеристика митних платежів.
3. Загальна характеристика мита. Функції мита.
4. Класифікація мит.
5. Ввізне мито: сутність, види та ставки.

6. Ввізне мито: платники, об'єкт оподаткування.
7. Митний тариф. Схема митного тарифу. Застосування митного тарифу.
8. Акцизний податок: сутність, платники та об'єкт оподаткування.
9. Операції з підакцизними товарами у сфері ЗЕД, які звільняються від оподаткування.
10. Ставки акцизного податку. Розрахунок акцизного податку.
11. Акцизний податок при здійсненні операцій ЗЕД.

Практичні завдання

Завдання 1

Підготувати реальні приклади використання мита з метою:

- стимулювання експорту;
- стримування імпорту;
- формування раціональної структури експорту та імпорту;
- здійснення економічного тиску на інші держави;
- надання пільг окремим країнам.

Завдання 2

Підприємство ввозить в Україну автомобіль вартістю 27 000 доларів США. Вартість транспортування, страхування та брокерські послуги становлять 3100 доларів США. Об'єм циліндрів двигуна 2500 куб. см.

Курс НБУ на день оформлення вантажно-митної декларації становив 39,0 грн. за 1 дол. США. Курс євро: 42,0 грн. за 1 євро на день оформлення вантажно-митної декларації.

Необхідно

1. Визначити ставки акцизного податку (джерело: Податковий кодекс) та ставку мита (Закон України «Про Митний тариф України»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20#Text>)
2. суму ввізного мита;
3. суму акцизного податку;
4. суму ПДВ.

Теми презентацій

1. Митні платежі: сутність і значення для регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
2. Роль митних платежів у формуванні доходів держави.
3. Мито як інструмент регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми

Для вивчення теми здобувачі насамперед мають вирішити наступні завдання: розкрити зміст та обсяг понять «митне оподаткування», «митні платежі»; дослідити сутність і функції мита, здійснити класифікацію мит; дослідити порядок застосування митного тарифу; дослідити операції з підакцизними товарами у сфері ЗЕД. Вирішення здобувачами цих завдань сприятиме ґрунтовному розумінню митного оподаткування.

При вивченні теми здобувачам варто враховувати, що основу системи митного оподаткування становлять митні платежі, під якими розуміють податки та збори, що нараховуються при переміщенні через митний кордон країни товарів та інших предметів під контролем митного органу. Митне оподаткування – це один з важливих напрямків митної політики держави, спосіб митного регулювання зовнішньоекономічних процесів. Митне оформлення та пропуск товарів через митний кордон може здійснюватися лише після сплати належних платежів. Відповідно до ст. 14 ПКУ митні платежі – це податки, що, відповідно до Податкового кодексу або митного законодавства, справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України та контроль за справлянням яких покладено на митні органи.

Окрему увагу здобувачам варто приділити функціям та класифікації мита. Ввізне мито є диференційованим щодо товарів, що походять з держав, які спільно з Україною входять до митних союзів або утворюють з нею зони вільної торгівлі. До товарів, що походять з України або з держав-членів Світової організації торгівлі, або з держав, з якими Україна уклала двосторонні або регіональні угоди щодо режиму найбільшого сприяння, застосовуються пільгові ставки ввізного мита. До решти товарів застосовуються повні ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України. З метою захисту економічних інтересів України та українських товаровиробників у разі ввезення товарів на митну територію України, незалежно від інших видів мита, можуть застосовуватися особливі види мита: спеціальне мито; антидемпінгове мито; компенсаційне мито. Ставки ввізного мита визначаються Митним тарифом України. В основу товарної класифікаційної схеми Митного тарифу України (товарна номенклатура) покладено Українську класифікацію товарів зовнішньоекономічної діяльності, яка базується на Гармонізованій системі опису та кодування товарів. Здобувачам необхідно визначити схему застосування митного тарифу.

Практико-орієнтований характер теми зумовлює напрацювання здобувачами навичок інформаційного пошуку на офіційних вебсайтах

Верховної ради України (<https://www.rada.gov.ua/>), Державної митної служби України (<https://customs.gov.ua/>).

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: 1, 2, 7, 8, 9, 15, 16, 25, 38.

Основна література: [1, с.138–161; 2, с. 91–98; 3, с. 253–304; 4, с. 171–250].

Додаткова література: 3, 14, 17, 26, 33, 36, 41.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10

Митні податки і збори

Питання для обговорення

1. Податок на додану вартість: сутність, платники та об'єкт оподаткування.
2. Ставки ПДВ та розрахунок ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету.
3. ПДВ при здійсненні операцій ЗЕД.
4. Єдиний збір, що справляється у пунктах пропуску через державний кордон
5. Особливості митного оподаткування товарів, які переміщуються через митний кордон громадянами.
6. Строки сплати митних платежів та санкції за їх порушення.

Розв'язання практичних задач, виконання ситуаційних вправ, обговорення проблемних ситуацій за темою.

Практичні завдання

Завдання 1

Підприємство придбало по імпорту товар вартістю 1000 доларів, ставки мита – 20 %, акцизного податку – 15 %, курс НБУ на дату розмитнення 100 доларів США – 3900 гривень.

Розрахувати: митну вартість, мито, акцизний податок.

Завдання 2

В Україну ввозять партію товару з контрактною вартістю 96000 євро, курс НБУ – 42 грн/євро. сума фрахту та страхування – 5 % від купівельної ціни; повна ставка мита – 15 %, пільгова ставка мита – 6 %. Ставка акцизного податку – 10 %, ПДВ – 20 %. Витрати обігу 10 %.

Необхідно визначити:

- митну вартість,
- мито при застосуванні повної та пільгової ставки,
- акцизний податок при застосуванні повної та пільгової ставки,
- ПДВ при застосуванні повної та пільгової ставки,
- питому вагу платежів при митному оформленні в ціні продажу, якщо мито розраховується за повною та пільговою ставкою,
- визначити економію підприємця за умови застосування пільгової ставки.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми

Для вивчення теми здобувачі насамперед мають вирішити наступні завдання: дослідити сутність ПДВ при здійсненні операцій ЗЕД; дослідити порядок справляння єдиного збору, що справляється у пунктах пропуску через державний кордон; особливості митного оподаткування товарів, які переміщуються через митний кордон громадянами. Вирішення здобувачами цих завдань сприятиме ґрунтовному розумінню митного оподаткування.

При вивченні теми здобувачам варто враховувати, що податок на додану вартість є непрямим податком, який включається в ціну товарів, робіт, послуг та сплачується до бюджету за рахунок коштів покупця. За нульовою ставкою оподатковуються операції з вивезення товарів за межі митної території України: у митному режимі експорту; у митному режимі реекспорту, якщо товари поміщені у такий режим відповідно до норм Митного кодексу України; у митному режимі безмитної торгівлі; у митному режимі вільної митної зони; магазинами безмитної торгівлі. У разі ввезення товарів на митну територію України документом, що посвідчує право на віднесення сум податку до податкового кредиту, вважається митна декларація, оформлена відповідно до вимог законодавства, яка підтверджує сплату податку.

Окрему увагу здобувачам варто приділити єдиному збору, що встановлюється щодо транспортних засобів вітчизняних та іноземних власників, які перетинають державний кордон України, і справляється у пунктах пропуску через державний кордон. Єдиний збір справляється одноразово залежно від режиму переміщення (ввезення, транзит) за єдиним платіжним документом в залежності від виду, місткості або загальної маси транспортних засобів. Ставки єдиного збору встановлюються у євро та не можуть змінюватися протягом бюджетного року. Єдиний збір справляється у національній валюті України за офіційним (обмінним) курсом Національного банку України на день сплати цього збору та перераховується до Державного бюджету.

Практико-орієнтований характер теми зумовлює напрацювання здобувачами навичок інформаційного пошуку на офіційних вебсайтах Верховної ради України (<https://www.rada.gov.ua/>), Державної митної служби України (<https://customs.gov.ua/>).

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: 1, 2, 7, 8, 9, 15, 16, 25, 38.

Основна література: [1, с.138–161; 2, с. 91–98; 3, с. 253-304; 4, с.171–250].

Додаткова література: 3, 14, 17, 26, 33, 36, 41.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11

Митне декларування товарів

Питання для обговорення

1. Основні положення здійснення митного декларування.
2. Митна декларація: загальна характеристика та структура.
3. Кодування типів декларацій.
4. Порядок заповнення митної декларації.
5. Електронне декларування товарів.

Практичні завдання

Завдання 1

Здійснити розшифровку коду митної декларації

- 1) ІМ 40 АА
- 2) ТР 80 ЕЕ
- 3) ЕК 32 ТК
- 4) ЕК 10 АА
- 5) ІМ 31 ТК

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми

Для вивчення теми здобувачі насамперед мають вирішити наступні завдання: розкрити зміст та обсяг понять «митне декларування», «митна декларація»; дослідити кодування типів декларацій, знати порядок заповнення митної декларації. Вирішення здобувачами цих завдань сприятиме ґрунтовному розумінню митного декларування товарів.

При вивченні теми здобувачам варто враховувати, що митне декларування здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою

(письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення. Декларування товарів і транспортних засобів є одним з обов'язкових умов переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України і забезпечує митні органи необхідними для митних цілей відомостями про переміщувані через кордон товари і транспортні засоби. На основі декларування митні органи перевіряють відповідність декларованих відомостей про товари і транспортні засоби фактичним даним.

Окрему увагу здобувачам варто приділити формам декларування. Так, декларування здійснюється за такими формами: письмове; усне; шляхом вчинення дій. Електронне декларування здійснюється з використанням електронної митної декларації, засвідченої електронним цифровим підписом. Товари декларуються шляхом подання митному органу: митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа; митної декларації М-16; письмової заяви. Умови та порядок декларування, перелік відомостей, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення, визначаються Митним Кодексом. Положення про митні декларації та форми цих декларацій затверджуються Кабінетом Міністрів України, а порядок заповнення таких декларацій та інших документів, що застосовуються під час митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, – центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів.

Здобувачам необхідно визначити схему кодування типів декларацій, враховуючи код напрямку переміщення; код відповідного митного режиму; код типу декларації.

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: 1, 12, 21, 22, 23, 24, 26, 29, 30, 37.

Основна література: [1, с.162–190; 2, с. 127–150; 3, с. 195-226; 4, с. 322–355].

Додаткова література: 22, 23, 25, 28, 31, 40, 45.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12

Митне оформлення товарів

Питання для обговорення

1. Основні положення здійснення митного оформлення.
2. Попередні операції, що здійснюються при митному оформленні.
3. Характеристика митних документів та специфіка їх застосування.
4. Строки проведення митного оформлення.
5. Повноваження митних органів в процесі митного оформлення товарів.
6. Послідовність дій і процедур при митному оформленні товарів.

Практичні завдання

Завдання 1

Вивчити, користуючись типовою технологією митного оформлення, які операції необхідно здійснити для проведення митного оформлення вантажів, прямуючих у митних режимах експорт, імпорт та транзит. Заповнити наступну таблицю:

№	Назва операції	Документи, які подаються	Сутність операції
Митний режим експорту			
Митний режим імпорту			

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми

Для вивчення теми здобувачі насамперед мають вирішити наступні завдання: розкрити зміст та обсяг понять «митне оформлення», дослідити основні положення здійснення митного оформлення, знати послідовність дій і процедур при митному оформленні товарів. Вирішення здобувачами цих завдань сприятиме ґрунтовному розумінню митного оформлення.

При вивченні теми здобувачам варто враховувати, що митне оформлення товарів виступає інструментом митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності як сукупність дій (процедур), які пов'язані із закріпленням результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України і мають юридичне значення для подальшого використання цих товарів і транспортних засобів. Митне оформлення здійснюється у місцях розташування підрозділів митного оформлення митних органів. Митному оформленню товарів передують попередні операції, головною метою яких є сприяння прискоренню митного оформлення товарів і транспортних засобів.

При опрацюванні теми здобувачі повинні дослідити порядок здійснення митних формальностей як сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і митними органами, а також автоматизованою системою митного оформлення з метою дотримання вимог законодавства. Інформація про виконання митних формальностей автоматизованою системою митного оформлення в автоматичному режимі в установленому порядку вноситься до єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів України та передається декларанту.

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: 1, 12, 21, 22, 23, 24, 26, 29, 30, 37.

Основна література: [1, с.162–190; 2, с. 127–150; 3, с. 195–226; 4, с. 322–355].

Додаткова література: 22, 23, 25, 28, 31, 40, 45

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13

Основні положення здійснення митного контролю

Питання для обговорення

1. Характеристика митного контролю.
2. Основні елементи та складові митного контролю.
3. Організація митного контролю.
4. Принципи здійснення митного контролю.
5. Форми митного контролю.
6. Пункт пропуску через державний кордон України: класифікація.
7. Зони митного контролю.
8. Документи для проведення митного контролю.
9. Тривалість перебування під митним контролем.
10. Вантажна митна декларація.
11. Контроль за доставкою товарів, що ввозяться на митну територію та вивозяться з митної території України.

Теми презентацій

1. Основні напрями здійснення митного контролю.
2. Організація митного контролю в Україні
3. Ефективність митного контролю: напрями реалізації.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми

Для вивчення теми здобувачі насамперед мають вирішити наступні завдання: розкрити зміст та обсяг понять «митний контроль», «вантажна митна декларація»; дослідити кодування типів декларацій, знати порядок заповнення митної декларації; дослідити основні положення здійснення митного оформлення, знати послідовність дій і процедур при митному оформленні товарів. Вирішення здобувачами цих завдань сприятиме ґрунтовному розумінню митного декларування та митного оформлення.

При вивченні теми здобувачам варто враховувати, що митне оформлення товарів, виступає інструментом митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності як сукупність дій (процедур), які пов'язані із закріпленням результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, і мають юридичне значення для подальшого використання цих товарів і транспортних засобів. Митне оформлення здійснюється у місцях розташування підрозділів митного оформлення митних органів. Митному оформленню товарів передують попередні операції, головною метою яких є сприяння прискоренню митного оформлення товарів і транспортних засобів.

При опрацюванні теми здобувачі повинні дослідити порядок здійснення митних формальностей як сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і митними органами, а також автоматизованою системою митного оформлення з метою дотримання вимог законодавства. Інформація про виконання митних формальностей автоматизованою системою митного оформлення в автоматичному режимі в установленому порядку вноситься до єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів України та передається декларанту.

Окрему увагу здобувачам варто приділити митному декларуванню товарів. Декларування здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення.

Здобувачам необхідно визначити схему кодування типів декларацій, враховуючи код напрямку переміщення; код відповідного митного режиму; код типу декларації.

Практико-орієнтований характер теми зумовлює напрацювання здобувачами навичок інформаційного пошуку на офіційних вебсайтах Верховної ради України (<https://www.rada.gov.ua/>), Державної митної служби України (<https://customs.gov.ua/>).

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: 1, 3, 6, 24, 25, 32, 33.

Основна література: [1, с.191–231; 2, с. 150–165; 3, с. 195–226; 4, с. 358–390].

Додаткова література: 1, 7, 9, 31, 45, 46, 48.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 14

Митна статистика і митні правопорушення

Питання для обговорення

1. Сутність і напрями використання митної статистики.
2. Сутність митного контролю.
3. Види митних правопорушень.
4. Види адміністративних стягнень за порушення митних правил.
5. Порушення режиму зони митного контролю: сутність і відповідальність.
6. Порушення порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю: сутність і відповідальність.
7. Недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення: сутність і відповідальність.
8. Неподання митному органу звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем: сутність і відповідальність.
9. Порушення порядку зберігання товарів на митних складах та здійснення операцій із цими товарами: сутність і відповідальність.
10. Дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю: сутність і відповідальність.

Практичні завдання

Завдання 1

1. Охарактеризувати митні правопорушення, їх сутність і відповідальність:

- недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення;
- неподання митному органу звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем;
- переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності;
- перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів, документів;

- пересилання через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях заборонених товарів;
- порушення порядку зберігання товарів на митних складах та здійснення операцій із цими товарами;
- дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю.

2. Навести приклади по кожному виду митних правопорушень.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми

Для вивчення теми здобувачі насамперед мають вирішити наступні завдання: розкрити зміст та обсяг понять «митна статистика», «митні правопорушення»; дослідити види митних правопорушень, види адміністративних стягнень за порушення митних правил. Вирішення здобувачами цих завдань сприятиме ґрунтовному розумінню митних правопорушень та відповідальності за їх вчинення.

При вивченні теми здобувачам варто враховувати, що митна статистика є складовою частиною загальнодержавної системи статистичного обліку і звітності (ст. 448 Митного кодексу України) та передбачає збирання, обробку, узагальнення, збереження та захист статистичної інформації про зовнішню торгівлю товарами та специфіку діяльності митних органів. Митна статистика складається з митної статистики зовнішньої торгівлі і спеціальної митної статистики. Митна статистика зовнішньої торгівлі враховує міжнародну торгівлю товарами, які підлягають декларуванню; формується на основі даних, які містяться у митних деклараціях та є основою для складання звітного зовнішньоторговельного балансу України. Спеціальна митна статистика формується, узагальнюється та аналізується митними органами для забезпечення завдань, покладених на митні органи. Здобувачам необхідно визначити: статистичні форми, які характеризують зовнішньоекономічну діяльність та напрямки використання статистичної інформації. Митна статистика фіксує порушення митних правил.

Окрему увагу здобувачам варто приділити питанню порушення митних правил, що є різновидом адміністративного правопорушення. Здобувачам необхідно визначити види адміністративних стягнень за порушення митних правил. Попередження – одне з основних адміністративних стягнень. Попередження безпосередньо спрямоване на особистість правопорушника, його застосування має в основному моральний характер і не пов'язане з обмеженням яких-небудь прав винної особи. Штраф як адміністративне стягнення за порушення митних правил полягає у покладенні на особу, яка притягується до адміністративної відповідальності за таке правопорушення, обов'язку сплатити

до державного бюджету грошові кошти у сумі, яка визначається Митним кодексом. Конфіскація як адміністративне стягнення за порушення митних правил, полягає у примусовому вилученні товарів, транспортних засобів комерційного призначення – безпосередніх предметів порушення митних правил.

При опрацюванні теми здобувачі повинні дослідити сутність митних правопорушень: недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення; перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів, документів; неподання митному органу звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем, переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності, порушення порядку зберігання товарів на митних складах; та здійснення операцій із цими товарами; переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю.

Окрему увагу здобувачам варто приділити питанню вивчення дій, спрямованих на неправомірне звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їх розміру, а також інші протиправні дії, спрямовані на ухилення від сплати митних платежів.

Практико-орієнтований характер теми зумовлює напрацювання здобувачами навичок інформаційного пошуку на офіційних вебсайтах Верховної ради України (<https://www.rada.gov.ua/>), Державної митної служби України (<https://customs.gov.ua/>)ю

Рекомендовані джерела щодо вивчення питань теми

Правові джерела: 1, 3, 4, 6, 25, 32, 35.

Основна література: [2, с. 165–179; 3, с. 383–389].

Додаткова література: 1, 6, 16, 18, 29, 35, 44.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 15

Контрольна робота за Змістовим модулем 2

Приклади тестових завдань

1. Застосування якого митного режиму передбачає подальше використання товарів тільки за межами України?

- а) магазин безмитної торгівлі;
- б) експорт;
- в) реімпорт.

2. Під яким з перерахованих режимів товари можуть переміщуватися (або зберігатися) без стягнення мита і податків

- а) магазин безмитної торгівлі;
- б) вільний склад;
- в) митний склад.

3. В яких із зазначених нижче режимах умовою розміщення (застосування режиму) є обов'язкове перебування товарів у незмінному стані протягом дії режиму, крім змін внаслідок природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування:

- а) тимчасове ввезення (вивезення);
- б) митний склад;

4. Визначення «національні інтереси України», забезпечення та реалізація яких досягається шляхом здійснення державної митної справи» відповідає поняттю:

- а) державна митна політика;
- б) митні інтереси України;
- в) митна безпека.

5. «Територія, зайнята сушею, територіальне море, внутрішні води та повітряний простір, а також території вільних митних зон, штучні острови, установки і споруди, створені у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України» є:

- а) митним кордоном України;
- б) митною територією України;
- в) митною зоною.

6. Митна вартість наводиться у вантажній митній декларації у:

- а) валюті України за курсом, установленим Національним банком України на день прийняття ВМД до митного оформлення;
- б) валюті ціни зовнішньоторговельного контракту;
- в) валюті розрахунків за зовнішньоторговельним контрактом.

7. Ставки мита в Україні визначені у:

- а) Митному кодексі України;
- б) Законі України «Про митний тариф України»;
- в) Податковому Кодексі України;

8. Адвалорне мито справляється за:

- а) твердими фіксованими ставками;
- б) твердими відносними ставками;
- в) відсотковими ставками;
- г) комбінованими ставками.

9. Що є об'єктом оподаткування митом?

- а) кількість товарів, що переміщуються через митний кордон України;
- б) митна вартість товарів, які переміщуються через митний кордон України;
- в) контрактна вартість товарів, які переміщуються через митний кордон України.

10. Визначте хибне твердження:

- а) мито є непрямим податком;
- б) мито стягується при переміщенні товарів через митний кордон України;
- в) ставки мита визначаються органами митного контролю;
- г) платниками мита є фізичні і юридичні особи.

11. Під яким з перерахованих режимів товари можуть переміщуватися (або зберігатися) без стягнення мита і податків?

- а) магазин безмитної торгівлі;
- б) вільний склад;
- в) митний склад.

12. В яких із зазначених нижче режимах умовою розміщення (застосування режиму) є обов'язкове перебування товарів у незмінному стані протягом дії режиму, крім змін внаслідок природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування

- а) тимчасове ввезення (вивезення);
- б) митний склад.

13. До митних податків відносяться:

- а) податок на прибуток;
- б) мито;
- в) акцизний податок;
- г) екологічний податок.

14. Основним методом визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України є метод:

- а) за ціною угоди щодо ідентичних товарів;
- б) за ціною договору;
- в) на основі віднімання вартості;
- г) за ціною угоди щодо подібних (аналогічних) товарів.

15. До форм митного контролю відносять:

- а) а) митний огляд товарів та транспортних засобів;
- б) б) перевірка документів та відомостей;
- в) в) митне декларування;
- г) г) всі відповіді вірні.

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Методичні рекомендації щодо підготовки презентації

Презентація – це особливий документ із мультимедійним вмістом, демонстрація якого керується користувачем. Презентація складається з певної послідовності слайдів. Для створення презентацій здобувачі можуть використовувати загальнодоступні програми: Microsoft Powerpoint, Canva, Google Slides тощо.

Презентація повинна містити творче осмислення обраної теми. Презентація застосовується в навчальному процесі як спосіб оцінювання не тільки знань здобувача, а ще і його вміння опрацьовувати та аналізувати джерела інформації. Виконання здобувачем презентацій стимулює творчі здібності та дозволяє повністю розкрити його потенціал до самостійної роботи,

Вимоги до презентації:

- здобувач самостійно обирає тему презентації серед запропонованих викладачем тем, які містяться після плану кожного практичного заняття;
- дизайн презентації має бути простим та лаконічним;
- не варто заповнювати слайд великою кількістю інформації;
- завершувати презентацію слід коротким резюме, що містить її основні положення, важливі дані, які прозвучали в доповіді, тощо;
- презентація має бути виконана українською мовою;
- обсяг презентації повинен бути таким, щоб повністю розкрити суть тематики та містити всі необхідні структурні елементи. Рекомендовано 7–12 слайдів.

Представлення презентації проходить на практичному занятті. Час виступу 5-7 хвилин.

Оцінювання захисту проводиться згідно з наведеною нижче методикою оцінювання. Перевіряється володіння матеріалом, викладеним в презентації та загальне розуміння за тематикою презентації. Підготовлену презентацію здобувачі завантажують на відповідний Google диск.

Методичні рекомендації щодо підготовки повідомлень

Повідомлення готуються здобувачами для закріплення і розширення літературних і практичних знань з дисципліни «Митна справа». Такі завдання дозволяють здобувачам опанувати практичні навички для вирішення конкретних практичних завдань, сприяють розвитку навичок самостійної

роботи; здаються на практичних заняттях відповідно до графіку вивчення дисципліни.

Методичні рекомендації щодо підготовки письмових завдань

Для підготовки практичного завдання необхідно визначити, яких нормативно-правових актів необхідно дотримуватись, визначити відповідну навчально-методичну літературу. Відповіді на поставлені в завданні питання повинні бути повними, обґрунтованими, з посиланням на конкретні правові та інформаційні джерела.

Приклад виконання завдання. Опрацювати та охарактеризувати структуру Митного Кодексу України (Розділи та глави) за наступною схемою.

Назва розділу	Глави	Статті	Короткий коментар
Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	Гл. 1–5	Ст. 1–48	Розділ характеризує загальні положення митної справи
Розділ II КРАЇНА ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ	Гл. 6–7	Ст. 36–48	Визначає країну походження товару та критерії достатньої переробки товару. Документи про походження товару
Розділ III МИТНА ВАРТІСТЬ ТОВАРІВ ТА МЕТОДИ ЇЇ ВИЗНАЧЕННЯ	Гл. 8–10	Ст. 49–66	Визначає загальні положення та методи визначення митної вартості товарів
Розділ IV УКРАЇНСЬКА КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	Гл. 11	Ст. 67–69	Визначає ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, її структуру та класифікацію товарів
Розділ V МИТНІ РЕЖИМИ	Гл. 12–26	Ст. 70–185	Надає характеристику митних режимів
....			

Методичні рекомендації щодо проведення тестування за Змістовим модулем

На тестування за Змістовим модулем пропонується 15 тестів закритої форми. Завдання здобувача – вибрати вірний варіант відповіді, використовуючи знання, отримані під час вивчення тем навчальної дисципліни.

4. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття та сутність митної справи
2. зовнішньоекономічна діяльність та методи її регулювання
3. Митні відносини: суб'єкти та рівні
4. Митне регулювання: сутність та напрями реалізації
5. Складові митної справи: загальна характеристика
6. Принципи митної справи
7. Поняття та організаційна складова митної системи
8. Територіальні митні органи: функції, структура
9. Державна митна служба України: функції, структура
10. Функціональна складова митної системи
11. Правове забезпечення митної системи
12. Поняття та цілі митної політики
13. Функції та принципи митної політики
14. Інструменти митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності
15. Сутність тарифного і нетарифного регулювання
16. Поняття митного режиму
17. Види митних режимів
18. Класифікація митних режимів
19. Обрання митного режиму
20. Митний режим імпорт
21. Митний режим реімпорт
22. Митний режим експорт
23. Митний режим реекспорт
24. Митний режим транзиту
25. Митний режим тимчасове ввезення
26. Митний режим митного складу
27. Митний режим вільна митна зона
28. Митний режим безмитна торгівля
29. Митна вартість: сутність і напрями застосування
30. Методи визначення митної вартості товарів
31. Метод визначення митної вартості за ціною договору
32. Метод за ціною договору щодо ідентичних товарів
33. Сутність митного оподаткування
34. Система, класифікація та функції митних платежів
35. Загальна характеристика та класифікація мита. Функції мита
36. Ввізне мито: сутність, види та ставки, платники, об'єкт оподаткування
37. Митний тариф. Схема митного тарифу. Застосування митного тарифу

38. Акцизний податок: сутність, платники та об'єкт оподаткування
39. Операції з підакцизними товарами у сфері ЗЕД, ставки акцизного податку. Розрахунок акцизного податку.
40. Податок на додану вартість: сутність, платники та об'єкт оподаткування
41. Ставки ПДВ та розрахунок ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету
42. ПДВ при здійсненні операцій ЗЕД
43. Єдиний збір, що справляється у пунктах пропуску через державний кордон
44. Сутність, значення та мета митного оформлення товарів
45. Процес митного оформлення, строки проведення, порядок дій та процедур
46. Митна декларація: сутність, порядок оформлення
47. Кодування митної декларації; розшифровка кодів декларації
48. Основи та порядок декларування товарів і транспортних засобів
49. Митні формальності при митному оформленні товарів
50. Повноваження митних органів при митному декларуванні та оформленні.
51. Сутність та основні елементи митного контролю
52. Принципи здійснення митного контролю
53. Пункти пропуску через державний кордон України: сутність та класифікація
54. Зони митного контролю
55. Характеристика складових елементів митного контролю
56. Форми митного контролю. Тривалість перебування під митним контролем
57. Митна статистика: сутність і напрями використання
58. Види і сутність митних правопорушень
59. Відповідальність за митні правопорушення

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль	
- Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	від 0 до 2
- Підготовка повідомлень за однією із запропонованих тем: доповідь та демонстрація презентації	від 0 до 3
- Розв'язання практичних задач, ситуаційних вправ, виконання письмових завдань	від 0 до 3
Періодичний контроль	
- Контрольна робота за Змістовими модулями	Від 0 до 4,5

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів

Вид роботи	Бали	Критерії оцінювання
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	0 балів	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питань, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел
	1 бал	Здобувач іноді бере участь в практичному занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел
	2 бали	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних питань, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати власне ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; здатний публічно представити матеріал; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей
Підготовка повідомлень за однією із запропонованих тем: доповідь та демонстрація презентації	0 балів	Не зараховуються повідомлення (доповіді) та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет
	1 бал	Доповідь та презентація виконані самостійно, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовий матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки (або вони взагалі відсутні), тема не розкрита, робота не відповідає вимогам
	2 бали	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам із незначними порушеннями, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз містить неточності, але усно здобувач пояснює матеріал впевнено і за допомогою викладача виправляється, змістовий матеріал представлений добре, у висновку сформульовані загальні висновки, тема загалом розкрита із незначними прогалинами, інформація у презентації подана з посиланням на джерела, однак вони оформлені із помилками

	3 бали	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, актуальність теми розкрита із зазначенням не вирішених раніше аспектів, теоретичний аналіз самостійний, здобувач вільно презентує матеріал; зміст презентації не перевантажений слайдами з текстовим матеріалом; у висновку сформульовані самостійні судження, підкріплені фактичними доказами та розрахунками, інформація на слайдах подана переважно схематично із використанням самостійно розроблених малюнків, графіків
Розв'язання практичних задач, ситуаційних вправ, виконання письмових завдань	0 балів	Здобувач практичну задачу, ситуаційну вправу, проблемну ситуацію не виконав
	1 бал	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, але демонструє фрагментарні знання предмета вивчення і дослідження, має ускладнення щодо виділення суттєвих його ознак, виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків; використано обмежену кількість джерел
	2 бали	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, обґрунтовує обрані методи та інструменти дослідження, представляє основні теоретичні поняття для аналізу практичного матеріалу; в аналітичній / розрахунковій частині надає достатній аналіз проблеми, її всебічне висвітлення, формулює і висновки, використовує рекомендовану літературу, демонструє знання змісту відповідних нормативно-правових актів
	3 бали	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, у повній мірі демонструє володіння навичками наукового дослідження; виявляє самостійність у підборі, аналізі та узагальненні відповідної статистичної та аналітичної інформації; із розглянутої проблеми робить чіткі вірні висновки. Здобувач виконує задачу, розв'язує ситуаційну вправу, проблемну ситуацію з творчим підходом, використовуючи нешаблонні фрази, демонструє розгорнуте, цікаве бачення, яке відрізняється власними роздумами, висновками; окрім рекомендованої літератури використовує додаткову, демонструє знання змісту відповідних нормативно-правових актів
Контрольна робота за Змістовими модулями у формі тестування	0 балів	Відповідь на запитання неправильна
	0,5 балів	Відповідь на запитання правильна
Іспит	0–2 бали	Здобувач не знає відповіді на питання, зазначені в білеті, не володіє навчальним матеріалом. Здобувач вищої освіти не зміг виконати практичне завдання
	3–5 балів	Здобувач неправильно розкриває сутність питань, зазначених в білеті, допускає суттєві змістовні помилки, володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно, не вміє сформулювати свою думку та викласти її в логічній послідовності, робити узагальнення та висновки

	6–8 балів	Здобувач не повною мірою розуміє сутність питань, зазначених у білеті, наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, назв та змісту нормативно-правових актів. Здобувач надає нечіткі характеристики відповідних явищ, викладає свої думки з істотним порушенням логіки подання матеріалу
	9–11 балів	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні відтворення або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків. Здобувач знає основні поняття в межах питань, зазначених у білеті, але має ускладнення під час виділення суттєвих ознак та під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків та формулювання висновків
	12–14 балів	Здобувач виявляє загалом високий рівень знань щодо питань, зазначених у білеті, на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, але не вміє самостійно аналізувати деякі аспекти, неповністю переконливо аргументувати свої відповіді, допускає незначні неточності
	15–17 балів	Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом щодо питань, зазначених у білеті, обґрунтовано його викладає, самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію. Здобувач вищої освіти при відповіді на питання виявив повне знання програмного матеріалу, правильно виконав поставлене завдання, показав володіння практичними навичками, але припустив окремі несуттєві помилки
	18–20 балів	Здобувач у повному обсязі, вільно, розгорнуто, обґрунтовано та аргументовано надає відповіді на всі питання, зазначені в білеті. Здобувач вищої освіти при відповіді на питання продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, знання, передбачені на рівні творчого використання, робить самостійні висновки, вміє виявляти причинно-наслідкові зв'язки

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточний контроль									Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
0–5	0–10	0–8	0–10	0–5	0–13	0–10	0–5	0–5	від 0 до 20 балів	100 балів
Контрольне тестування за Змістовим модулем 1: 0–4,5 балів				Контрольне тестування за Змістовим модулем 2: 0–4,5 балів						

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	За національною шкалою
		для іспиту
90–100	A	відмінно
85–89	B	добре
75–84	C	
70–74	D	
60–69	E	задовільно
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (– 10 %). Обов'язкова присутність здобувачів на підсумковому контролі. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: регламентується Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (наказ № 83-02 від 01.07.2020 р.).

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин в окремих випадках за погодженням з деканатом і керівником курсу навчання може відбуватися дистанційно. У випадку відсутності здобувача на лекції або практичному занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача).

Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою, знання здобувача відображаються у заліково-екзаменаційній відомості та заліковій книжці.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Правові джерела

1. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI.
URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту).
Постанова КМ України від 24 жовтня 2018 р. № 960
URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Деякі питання реалізації принципу «єдиного вікна» під час здійснення митного, санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фіто-санітарного, екологічного, радіологічного та інших видів державного контролю : Постанова КМУ від 25.05.2016 р. № 364
5. Деякі питання транскордонного переміщення фізичними особами валютних цінностей. Постанова Кабміну України № 203 від 27.02.2019 р.
URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP190203.html
6. Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту).
Постанова КМ України від 24 жовтня 2018 р. № 960
URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Митний тариф України. Додаток до Закону України "Про Митний тариф України" від 19 вересня 2013 року № 584-VII / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України
URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/584%D0%B0-18/page9>
8. Про Державний бюджет України на 2025 рік: Закон України від 9 листопада 2023 року № 3460-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text>
9. Про Митний тариф України: Закон України від 04.06.2020 року N 674-IX –
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20#Text>
10. Про внесення змін до Митного кодексу України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи: Закон України від 04.07.13 № 405-VI –
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/405-18#Text>
11. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України «» редакція від 17.11.2012р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/959-12>

12. Про затвердження Порядку верифікації (перевірки достовірності) сертифікатів і декларацій про походження товару з України: постанова Кабінету Міністрів України від 09.12.2015 р. № 1029. –
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1029-2015-%D0%BF#>
13. Про затвердження переліку пунктів пропуску через державний кордон, в яких здійснюється переміщення товарів через митний кордон України: постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 435. –
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-2012-%D0%BF>
14. Про схвалення Національної стратегії доходів до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 р. № 1218-р. Урядовий портал / Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України.
URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhhvalennia-natsionalnoi-strategii-dokhodiv-do-2030-s1218-271223>
15. Про Держану митну службу України: Указ Президент України від 29.11.1996, № 1145/96 [Електронний ресурс]: Режим доступу з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1145/96>
16. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 227. База даних «Законодавство України» / ВР України. –
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>
17. Про створення регіональних митниць та ліквідацію деяких митниць: Наказ Державної митної служби України від 15.09.2006 р. № 785
URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1025.11470.0>
18. Про утворення Державної фіскальної служби: Постанова Кабінету міністрів України від 21.05.2014 р. № 160 // Урядовий кур'єр. – № 101. – від 6 червня 2014 р.
19. Про утворення територіальних органів Державної митної служби. Постанова КМУ № 858 від 2 жовтня 2019 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-2019-%D0%BF#Text>
20. Про затвердження Порядку ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності; Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 р. № 428 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/428-2012-%D0%BF#Text>
21. Про затвердження Форми декларації митної вартості та Правил її заповнення: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.2012 № 599
URL: <http://minrd.gov.ua/zakonodavstvo/mitnezakonodavstvo/nakazi/-62386.html>
22. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації

за формою єдиного адміністративного документа: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 631

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1360-12#Text>

23. Порядок виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 631(в ред. від 26.04.2016 р.)

URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

24. Про Концепцію інтегрування системоутворюючих компонентів технічних та спеціальних засобів митного контролю з автоматизованою системою митного оформлення Держмитслужби України. Наказ ДМСУ від 28.03.2012 № 191.

URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MK120275.html

25. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо роботи посадових осіб митних органів з аналізу, виявлення та оцінки ризиків при здійсненні контролю правильності визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України: Наказ ДМСУ від 13.07.2012 № 362

URL: <http://minrd.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/kontrol-mitnoi-vartosti/62666.html>

26. Про затвердження Порядку верифікації (перевірки достовірності сертифікатів і декларацій про проходження товару з України: Постанова КМУ від 09.12.2015 р. № 1029. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

27. Про затвердження Порядку ведення Української класифікації товарів. Постанова КМУ №428 від 21.05.2012 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/428-2012-п#Text>

28. Про затвердження пояснень до УКТЗЕД. Наказ Держмитслужби України від 14.07.2020 р. № 256 URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

29. Положення про митні декларації: постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-п#Text>

30. Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій Наказ Міністерства фінансів України від 20.09.2012 № 1011

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1011201-12#Text>

31. Про затвердження Класифікатору Державної митної служби України, її територіальних органів та їх структурних підрозділів. Наказ Мінфіну України № 495 від 26.11.2019 р. URL: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/mitne-zakonodavstvo/nakazi/73615.html>

32. Про затвердження Порядку створення зон митного контролю Наказ Міністерства фінансів України від 22.05.2012 № 583
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-12#Text>
33. Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю Наказ Міністерства фінансів України від 31.07.2015 № 684
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1021-15#Text>
34. Про проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи. Наказ ДФС від 22.09.2016 № 792. База даних «Законодавство України» / ВР України.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0792872-16#Text>
35. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо криміналізації контрабанди товарів: Закон України 09.12.2023 № 3513-IX. База даних «Законодавство України» / ВР України.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3513-20#Text>
36. Питання пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними: постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/451-2012-%D0%BF#n2>.
37. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій: постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450. –
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-%D0%BF#n16>
38. Про затвердження Порядку інформаційної взаємодії Державної податкової служби України, її територіальних органів, Державної казначейської служби України, її територіальних органів, місцевих фінансових органів у процесі повернення платникам податків помилково та/або надміру сплачених сум грошових зобов'язань та пені: Наказ Міністерства фінансів України від 11.02.2019 №60 –
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0370-19#Text>

Основна література

1. Герчаківський С. Д. Митна справа: навчальний посібник. – Тернопіль: Видавництво «Економічна думка», 2020. – С. 290.
2. Кузьмін О. Є. Митна справа: підручник ; Нац. ун-т "Львівська політехніка". – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2021. – 238 с.
URL: <https://librarygo.lpnu.ua/?elbook=mytna-sprava-2>

3. Митна справа: підруч. / А. І. Крисоватий, С. Д. Герчаківський, О. Б. Дем'янюк та ін.; за ред. А. І. Крисоватого. – Тернопіль : ВПЦ «Екон. думка ТНЕУ», 2014. – 540 с.
4. Митна справа: підручник /за ред. д-ра екон. наук, проф. М. Г. Крупки; М. Г. Крупка, О. Т. Замасло та ін. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 572 с.
URL <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/Mytna-sprava.pdf>

Додаткова література

1. Ангеловська О. С. Контроль за переміщенням культурних цінностей через митний кордон України [Електронний ресурс] / О.С. Ангеловська // Держава та регіони. Серія : Право. – 2020. – № 4(2). – С. 43–47. – URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/drp_2020_4\(2\)_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/drp_2020_4(2)_10)
2. Адамів М. Є. Митні режими Європейського Союзу: сутність, типологія та особливості застосування [Електронний ресурс] / М. Є. Адамів, І. І. Коць // Management and entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development. – 2022. – Vol. 4, numb. 2. – С. 344–351. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/meu_2022_4_2_38
3. Борошенко Т. М. Сучасний стан адміністрування митних платежів в Україні. International scientific journal «Grail of Science». 2023. № 24. С. 84–90.
4. Борошенко Т. М. Митна політика України в умовах повномасштабної війни. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки». № 27, 2023. С. 97–101.
5. Берестов І. В., Пестременко-Скрипка О. С. , Берестова Т. Т. Оцінка ефективності інформаційних технологій на прикордонних передавальних станціях в умовах цифрової трансформації. Вісник економіки транспорту і промисловості № 81–82, 2023. С. 75–81.
6. Білий В. А. Історичні та соціальні причини виникнення контрабанди на території України. Історія торгівлі, податків та мита : матеріали XVI Міжнародної наукової конференції. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2022. С. 81–82.
7. Владіміров Д. В. Митний контроль у забезпеченні економічної безпеки держави / Д. В. Владіміров // Економіка та митно-правові відносини. – 2019. – Вип. 11–12. – С. 82–89.
8. Гирька К. Митний режим тимчасового ввезення: аналіз законодавства та подальші перспективи розвитку [Електронний ресурс] / К. Гирька, І. Шульган // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія : Юридичні науки. – 2023. – Т. 10, № 4. – С. 70–76. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2023_10_4_13

9. Голинський Ю. О. Митний контроль в Україні а напрями його вдосконалення / Ю. О. Голинський, І. Р. Гриник // Молодий вчений. – 2019. – № 10(2). – С. 646–650.
10. Гутченко К. Режим "митний транзит" та процедура "митний транзит": сутність і зміст [Електронний ресурс] / К. Гутченко // Публічне право. – 2018. – № 3. – С. 87–93. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2018_3_12
11. Гуцул І. Митна політика та її вплив на зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс] / І. Гуцул // Світ фінансів. – 2016. – Вип. 2. – С. 67–74.
12. Гуцул І., Пивовар А. Зарубіжний досвід регулювання митних режимів. Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції. м. Кам'янець-Подільський: Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут», 2023. с. 37–39
13. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності. 4-те видання, перероблене та доповнене: Підручник. / О. П. Гребельник – Київ: 2013. – 430 с.
14. Давидовська Т. Г., Сидор Г. В. Науково-методичні засади адміністрування митних платежів. Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку економіки України : Зб. наук. праць за матер. Всеукр. студ. наук.-практ. конф., (м. Чортків, 14–15 лист. 2019 р.). – Чортків, ТНЕУ, 2019. С. 32–34
15. Дорофєєва Л. М. Адміністративно-правове регулювання діяльності митних органів в сучасних умовах. Концептуальні засади реформування адміністративного права та фінансового права України в сучасних умовах: матеріали Круглого столу (м. Київ, 02 лист. 2018 р.). Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2018. С. 82–86.
16. Дорофєєва Л. М. Питання синхронізації діяльності митних органів України та Євросоюзу з протидії контрабанді. Нові реалії здійснення митної справи в Україні: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (Ірпінь-Хмельницький, 30 травня 2023 року). Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. С. 29–33.
17. Житар М. О. Ефективне управління митними платежами при здійсненні експортно-імпортних операцій. Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки: збірник тез Податкового конгресу (м. Ірпінь, 12 грудня 2019 р.). Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 713 С. (Серія «Податкова та митна справа в Україні». Т. 141). С. 329–331.
18. За 2023 рік митниці Держмитслужби виявили порушень митних правил на суму 8,9 млрд грн. Офіційний сайт Державної митної служби України.

URL: <https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/za-2023-rik-mitnitsi-derzhmitsluzhbi-viiavili-porushen-mitnikh-pravil-na-sumu-89-mlrd-grn-1444>

19. Квеліашвілі І. М. Принципи як концептуальна основа державного управління митною справою. Державне управління та місцеве самоврядування. 2019. № 2 (41). С. 6–14.
20. Крисовата К., Косташенко А. Зарубіжний досвід регулювання митних режимів та перспективи його впровадження в національне законодавство. Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції. м. Кам'янець-Подільський: Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут», 2023. С. 62–65.
21. Куц В. В. Проблеми на шляху протидії митним правилам та напрями їх вирішення. Universum. № 6. 2024. С. 13–18.
22. Лемеха Р. Автоматизація та інформатизація митних процедур як пріоритетні напрями вдосконалення адміністрування митних режимів в Україні. Адміністративне право і процес. 2020. № 11. С. 126–133.
23. Люба О. Митна вартість товару: проблемні аспекти та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / О. Люба // Вісник економіки. – 2022. – Вип. 2. – С. 171–185. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2022_2_15
24. Макарова О. Організаційні засади діяльності митних органів з урахуванням зарубіжного досвіду. Теоретичні та прикладні питання державотворення. Вип. 26. Одеса. 2021. С. 76–82.
25. Макарова О. Роль цифровізації митних процедур в підвищенні ефективності управління митною справою в Україні. Публічне управління: традиції, інновації, глобальні тренди : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю (Одеса, 8 жовтня 2021 р.) / Оdes. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2021. С. 229–231.
26. Молчанова А. Ю. Митні платежі як складова доходів державного бюджету України // Економічні студії, 2017 № 5(18), С. 83–87.
27. Монаєнко А. О. Фінансово-правовий статус митних органів України та їх участь у вирішенні деяких категорій публічно-правових спорів. Сучасний стан та перспективи розвитку митних правовідносин в Україні: колективна монографія / за заг. ред. Д. В. Приймаченка. – Дніпро : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 167–187.
28. Митна енциклопедія: У трьох томах. Т. 3 / редкол.: І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. – Хмельницький: ПП Мельник А.А., 2014. – 570 с. – (Митна справа в Україні. Т. 27).

29. Митна статистика України : навчальний посібник / П. В. Пашко, О. Ю. Ушаков, В. М. Краєвський, та ін. ; Університет державної фіскальної служби України. – Ірпінь : УДФСУ, 2020. – 380 с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 135).
30. Митниця в 21 сторіччі. Зростання росту та розвитку шляхом сприяння та безпеки кордону: Бачення Всесвітньої митної організації. ВТО. – Брюссель. – 2018. – Червень.
URL: www.wcoomd.org/files/1.%20Public%20files/PDFandDocuments/Annex%20II%20%20Customs%20in%20the%2021st%20Century.pdf.
31. Назарова Г. Б. Митне оформлення у системі митного контролю: сучасний стан та напрями удосконалення [Електронний ресурс] / Г. Б. Назарова, Л. В. Кононенко, М. В. Васильєв // Таврійський науковий вісник. Серія : Економіка. – 2023. – Вип. 16. – С. 249–257. –
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tavnve_2023_16_35
32. Олійник О. І. Вдосконалення системи митного регулювання в Україні на основі використання досвіду Франції. Митна політика та актуальні проблеми економічної безпеки України: Збірник тез доповідей та матеріалів учасників круглого столу здобувачького Науково-практичного гуртка митної справи кафедри фінансового менеджменту. – 30 листопада 2023 р. – Львів: ФУФБ, 2023. С. 57–59.
33. Осадчук С. Гармонізація процесів оподаткування зі стандартами ЄС// П'ята щорічної науково-практичної конференції "Європейська інтеграція в контексті світових глобалізаційних процесів" 15 грудня 2016 року – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. – С. 118–120
34. Осадчук С.В Пріоритети митної політики держави// Теорія та практика публічного управління та адміністрування у ХХІ сторіччі : матеріали ІІІ Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю здобувачів вищої освіти та молодих вчених в рамках заходу «Школа розвитку молоді» (Київ, 25 листоп. 2020 р.) / за заг. ред. А. Савкова, М. Білинської, О. Петроє, І. Дегтярьової. Київ : НАДУ, 2020. – С. 184–185.
35. Погонєць В. Шкідливий вплив контрабанди та способи боротьби з нею. Фіскальна політика України в умовах євроінтеграційних процесів. Збірник матеріалів ХХ Всеукр. наук.-практ. конф., (Тернопіль, 25 травня 2023 р.) / відп. ред. Кириленко О.П. Тернопіль, 2023. С. 94–98.
36. Пономарьова Я. О., Новик М. Ю. Визначення місця митних платежів у системі податків і зборів України в контексті забезпечення економічної безпеки держави. Вісник кримінологічної асоціації України. № 3 (30). 2023. С. 230–235

37. Прокопенко В. В. Митне законодавство України: сучасний стан та напрямки вдосконалення [Електронний ресурс] / В. В. Прокопенко // Вісник Академії митної служби України. Серія : Право. – 2015. – № 1. – С. 159–163.
38. Пунда О. О. Правоохоронна складова діяльності митних органів як засіб підвищення їх інституційної спроможності. Нові реалії здійснення митної справи в Україні: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (Ірпінь-Хмельницький, 30 травня 2023 року). Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. С. 66–69.
39. Романенко В. В. Класифікація нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі / В. В. Романенко// Митна справа. – 2012. – № 3. – С. 49–56.
40. Руда М. В., Пукас Ю. А. Ключові аспекти застосування інструментарію оцінювання якості митних послуг на засадах маркетингу. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку № 1 (9), 2023. С. 91–107.
41. Сидор Г. В. Оцінка фіскальної ефективності митних платежів. Основні напрями удосконалення бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах євроінтеграції : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. Харків, 2019. С. 275–278.
42. Тертична А. С., Найдено О. Є. Роль митних органів у забезпеченні митної безпеки. Економіка та суспільство. 2023. № 48. – Електронний журнал. – URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2251>
43. Терновий Б. Правовий статус Державної митної служби України в забезпечення фінансової безпеки держави. Фінансова безпека України: сучасний стан правового регулювання та перспективи розвитку: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої науковій школі заслуженого юриста України, професора, д. ю. н. Віктора Тарасовича Білоуса. м. Ірпінь, 26 жовтня 2023 року. Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. С. 249–252.
44. Тимошенко А. В. Протидія контрабандним явищам в Україні: перспективи мінімізації. Вчені записки Університету «КРОК». 2021. № 1(61). С. 209–218.
45. Титор В. Й. Митний контроль та митне оформлення транспортних засобів / В. Й. Титор // Економіка та митно-правові відносини. – 2019. – Вип. 11–12. – С. 58–66.
46. Фільварочний В. Використання технічних засобів митного контролю у захисті економічних інтересів держави. Актуальні питання фінансової теорії та практики: збірн. матер. Десятої заоч.-дистанц. конф. здобувачів і

молодих вчених (м. Тернопіль, 26 квіт. 2023 р.). Ч. 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. С. 217–219.

47. Шевчук С. В. Митна політика як важлива складова забезпечення митних інтересів держави / С. В. Шевчук, Ю. І. Мискін // Формування ринкових відносин в Україні. – 2018. – № 7–8. – С. 45–51.
48. Шевчук Л. М. Теоретико-правові аспекти визначення поняття "митний контроль" в Україні [Електронний ресурс] / Л. М. Шевчук // Історико-правовий часопис. – 2021. – № 2. – С. 106–111. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/icprch_2021_2_17

Електронні інформаційні ресурси

1. Офіційний портал Верховної Ради України – URL: <https://www.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – URL: <http://www.minfin.gov.ua>
3. Офіційний сайт Державної податкової служби України – URL: <https://tax.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Державної митної служби України – URL: <https://customs.gov.ua/>
5. Онлайн-портал відкритих даних Державної митної служби України – URL: <https://bi.customs.gov.ua/trade/#/>

ГЛОСАРІЙ

Акредитація – реєстрація юридичної особи чи фізичної особи-підприємця в митних органах України; після проведення акредитації підприємство має право займатися зовнішньоекономічною діяльністю.

Акцизний податок – непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених Податковим кодексом України як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції).

Бюджетне відшкодування від'ємного значення податку на додану вартість – відшкодування вартості на підставі підтвердження правомірності сум бюджетного відшкодування податку на додану вартість за результатами перевірки платника.

Дозвільні документи – ліцензії, сертифікати, дозволи та інші документи державних контрольних служб, необхідні для завершення митного оформлення тих чи інших товарів.

Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) – діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними та пов'язана з переміщенням товарів через митний кордон України.

Випуск товарів у вільний обіг – вільне розпорядження товарами, пропущеними через митний кордон України.

Давальницька сировина – сировина, матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби, ввезені на митну територію України іноземним замовником чи вивезені за її межі українським замовником для використання при виготовленні готової продукції з наступним поверненням всієї продукції або її частини в країну власника.

Декларант – юридична чи фізична особа, що здійснює декларування товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України.

Декларування – заявлення митному органу за встановленою формою точних відомостей про товари та транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України.

Державна митна служба України – центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи, який координує та контролює діяльність митних органів України.

Договір комісії – договір, при якому одна сторона (комісіонер) зобов'язується за дорученням іншої сторони (комітента) за відповідну

винагороду здійснити одну або кілька юридичних дій від свого імені але за рахунок комітента.

Договір лізингу – договір передачі в оренду різних видів технічних засобів, будівель та споруд переважно на довгостроковий період.

Зона діяльності митниці – адміністративно-територіальна одиниця України, на території якої митниця здійснює свою діяльність.

Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців – автоматизована система збирання, накопичення, захисту, обліку та надання інформації про юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Експорт – митний режим, у відповідності до якого товари вивозяться за межі митної території України для вільного обігу без зобов'язання про їх повернення та обмеження умов їх використання за межами митної території України.

Імпорт – митний режим, відповідно до якого товари ввозяться на митну територію України для вільного обігу без обмеження строку їх перебування та можуть використовуватися без будь-яких обмежень.

Іноземні інвестиції – цінності, які вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності у відповідності до законодавства України, метою інвестицій є отримання прибутку чи досягнення соціального ефекту.

Заходи нетарифного регулювання – ліцензування і квотування зовнішньоекономічних операцій; застосування спеціальних заходів щодо імпорту товарів в Україну; процедура реєстрації зовнішньоекономічних контрактів; процедура видачі ліцензій на право імпорту, експорту.

Контракт зовнішньоекономічний – матеріально оформлена угода двох чи більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів (партнерів), направлена на встановлення, зміну чи припинення їх взаємних прав і обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності.

Митна декларація (МД) – письмова заява встановленої форми, яка надається декларантом митним органам та містить відомості про товари та транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України, митний режим, в який вони заявляються, а також іншу інформацію, необхідну для здійснення митного контролю, митного оформлення, митної статистики, нарахування та сплати митних платежів.

Митна вартість – вартість товарів, що переміщуються через митний кордон України, визначена у відповідності до вимог Митного кодексу України, яка в подальшому використовується для нарахування митних платежів.

Митне оформлення – виконання митним органом дій (процедур), пов'язаних з фіксацією результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Митний брокер – підприємство, яке здійснює декларування товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України та має ліцензію на право здійснення митно-брокерської діяльності, видану центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Митний контроль – сукупність дій, що здійснюються митними органами в межах своєї компетенції з метою забезпечення виконання норм митного кодексу України, законів та інших нормативно-правових актів України.

Митний режим – сукупність норм, встановлених законами України, які в залежності від заявленої мети переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України, визначають порядок такого переміщення та обсяг митних процедур, які при цьому здійснюються.

Митний ліцензійний склад (МЛС) – спеціально обладнані складські приміщення, резервуари, криті чи відкриті майданчики для зберігання товарів під митним контролем без стягнення мита та інших платежів, а також без застосування заходів нетарифного регулювання та інших обмежень в період зберігання.

Митні платежі – податки та збори, які справляються при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

Мито – податок на товари та інші предмети, який стягується при переміщення їх через митний кордон України.

Митниця акредитації – митний орган України, в якому знаходиться на обліку (акредитований) той чи інший суб'єкт господарської діяльності.

Митниця оформлення – митний орган України, в зоні діяльності якого відбувається митне оформлення товарів.

Нетарифне регулювання – методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності за допомогою різних дозвільних документів.

Облікова ставка Національного банку України – ключова процентна ставка Національного банку України, яка є основним індикатором змін у грошово-кредитній політиці та орієнтиром вартості залучених та розміщених грошових коштів для банків та інших суб'єктів грошово-кредитного ринку.

Облікова картка підприємства – документ, що містить відомості про підприємство, заповнюється митним брокером та надається для реєстрації на митницю. Облікова картка підтверджує факт реєстрації (акредитації) підприємства в митних органах.

Ордерні поставки – поставки товарів в Україну з метою купівлі-продажу чи обміну, при яких на час ввезення таких товарів на митну територію України ще не укладено зовнішньоекономічний контракт купівлі продажу.

Пеня – сума коштів у вигляді відсотків, нарахована на суми грошових зобов'язань у встановлених Податковим кодексом України випадках та не сплачена у встановлені законодавством строки.

Платники податків – фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування згідно з Податковим кодексом України або податковими законами, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів.

Податок – обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету або на єдиний рахунок, що справляється з платників податку.

Податкове законодавство – сукупність нормативно-правових актів, що регулюють відносини, пов'язані із встановленням та скасуванням податків, зборів, обов'язкових платежів, а також відносини, що виникають у процесі їх сплати, здійснення податкового контролю та притягнення до відповідальності за вчинення правопорушень у сфері оподаткування.

Податкові пільги – повне або часткове звільнення від податків суб'єкта згідно з чинним законодавством.

Податок на додану вартість (ПДВ) – це загальнодержавний непрямий податок, який входить в ціну товарів (робіт, послуг) та сплачується покупцем, але його облік та перерахування до державного бюджету здійснює продавець (податковий агент).

Рахунок фактура – (англ. invoice, account, final invoice, франц. facture, нім. Rechnung, Faktura, Handels faktura) – вид комерційного рахунку, в якому вказано суму платежу за товар.

Склад тимчасового зберігання (СТЗ) – спеціально обладнані складські приміщення, резервуари, криті чи відкриті майданчики для зберігання товарів і транспортних засобів під митним контролем.

Суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності – юридична особа, зареєстрована на території України чи іншої держави, яка здійснює зовнішньоекономічну діяльність.

Тарифне регулювання – методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності за допомогою різних ставок мит і інших платежів (мито, акциз, ПДВ, митні збори і т. д.).

Тимчасове ввезення/вивезення – митний режим, у відповідності до якого товари можуть ввозитися на митну територію України чи вивозитися за її межі з обов'язковим послідовним поверненням таких товарів.

Товаросупровідна документація – комерційні та інші документи на вантаж, що містять відомості про його власника, відправника, одержувача, ціну,

кількість, якість, походження, безпеку і т. д. та супроводжують вантаж на всьому шляху його переміщення від відправника до одержувача.

УКТЗЕД (Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності) – товарна номенклатура, що включає в себе розділи, групи, товарні позиції, товарні підпозиції, а також цифрові коди, що відносяться до них, складена на основі Міжнародної гармонізованої системи опису і кодування товарів.

Уповноважений банк – будь-який комерційний банк, офіційно зареєстрований на території України, який має ліцензію Національного банку України на проведення валютних операцій, а також здійснює валютний контроль операцій своїх клієнтів.

Ухилення від сплати податків – це дії платників податків, спрямовані на несплату податків шляхом заниження доходу й оцінки майна чи їх повного приховання.

Навчальне видання

МИТНА СПРАВА

ЕЛЕКТРОННІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 071 Облік і оподаткування

Електронне практичне видання

Укладач:

Осадчук Світлана Вікторівна

В авторській редакції

Затв. авт. 30.08.2025.

Системні вимоги: операційна система сумісна з програмним забезпеченням
для читання файлів формату PDF.

Обсяг 1,4 МБ. Зам. № 3007.

Видавець і виготовлювач

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4215 від 22.11.2011 р.
вул. Університетська, 12, м. Одеса, 65082, Україна
Тел.: (048) 723 28 39, e-mail: druk@onu.edu.ua